

Розділ перший

— Пиво для стомлених робітників! З ранку до вечора в пабі із синім дахом! Приходь із другом та отримай перший келих задарма!

Між возами на вулиці та двором торгової компанії снувало з десятків кремезних чоловіків, що розвантажували ящики й мішки. Усі вони мали суворий і похмурий вигляд та вдавали, що не помічають кістлявого хлопчачка на іншому боці вулиці й не чують його криків. Удавали, а втім, уважно прислухалися до кожного слова.

— Пан Ірус радо пригостить усіх новеньких у своєму закладі! Приходьте в паб на обід і за помірну плату отримаєте гаряче та холодне! І звісно ж, пиво!

Хлопчиську могло бути як дванадцять, так і шістнадцять років. Він очевидно недоїдав, давно не мився й мав проблеми із зубами. Його темне кучеряве волосся злипло від жиру й спадало йому на лоб, постійно лізучи у великі карі очі. Хлопець раз у раз відкидав пасмо за вухо й викрикував далі. Голос у нього був що треба для такої промови: сильний, емоційний, трохи хриплий від втоми й лункий настільки, що слова котилися не лише двором торговельної компанії, а й усією вулицею.

— Келих пива тим, хто приводить друзів! Паб Іруса під синім дахом пригощає!

— Там настільки кепське пиво, що його безкоштовно розливають? — насмішкувато спитав хлопець років двадцяти із насунутою майже на самі очі шапкою. Він саме виносив із двору

до воза мішок із зерном. Його голос лунко прокотився вулицею. — Я б не ризикнув пити в такому місці.

— Наче в тебе є кошти на пристойне пиво, — огризнувся хлопчисько, а тоді криво посміхнувся. — Скільки ти тут за сьогодні отримаєш? Два мідяки? На ці кошти в торговому районі навіть пиріжка не купити, а в Іруса зможеш повечеряти.

— По болючому б'єш, малий безбожнику, — пробурмотів хлопець невдоволено, а його колеги, що й далі розвантажували вози, тихо засміялися. — Точно безкоштовний келих пива буде, не брешеш?

— Чого б мені брехати?

— Хто тебе зна?

Поки вони балакали, інший хлопчисько, що розмістився на розі тої самої вулиці, за два будинки від торгової компанії, закотив очі під лоба, заправив пасмо волосся за вухо й повернув голову, роззираючись. Він сидів на коробці й чекав, що комусь із перехожих знадобиться його послуга з чищення взуття. Чекав, а ще — чатував, бо всістися в глухому проході з ганчіркою та думати, що люди самі тебе знайдуть, міг лише повний бовдур, а із таким точно не був. Передусім він чатував і роззирнувся саме вчасно, щоб помітити секретаря торгової компанії в супроводі двох міських вартових у сірих сюрко поверх кільчастих панцирів. Схоже, їм був не до вподоби хлопчачка, який відволікав працівників.

Із уже потягнув пальці до рота, щоб свистом подати сигнал про втечу, однак за мить завмер і гидливо поглянув на свої брудні руки, а тоді заходився їх відтирати наслиненою ганчіркою. Коли він нарешті свиснув, вартові та секретар уже були на тій самій вулиці, що й крикливий хлопчачка.

Один із вартових обернувся на свист, утім із не чекав на прочуханку — одразу ж схопився й побіг геть, гупаючи черевиками по бруківці. Його крикливий товариш мав би чкурнути в інший бік. Якщо пощастить, вартові сторопіють і швидко загублять хлопців у переплетінні вуличок нижнього міста.

Це був відпрацьований спосіб. Із чудово знав цей район, тож майнувши до кінця вулиці, завернув у двір, прослизнув у вузьку щілину поміж будинків, минув ще одне подвір'я, тоді — провулок і знову опинився на вулиці, але за три квартали від вартових. Вони точно не зможуть повторити за ним цей шлях. Тоді пройшов далі вулицею, обтрушуючи затерту куртку від бруду, і вийшов на гамірну ринкову алею, якраз за спиною свого крикливого друга.

— Навіть не думай, — буркнув йому у вухо, змусивши здригнутися від несподіванки. — Завдання Іруса ти виконав, тож давай без самодіяльності. Нам ще їжі купити б.

— І-і-ізе, — протягнув хлопчисько, обертаючись. — Якої кози ти подав сигнал так пізно? Мене в обличчя побачили!

— Вони йшли швидко, — пробурмотів Із, відводячи вбік похмурий погляд і вдаючи, що розглядає найближчий прилавок. — Якщо вартові дійсно тебе розгледіли, можемо помінятися одягом на сьогодні. Але якби ти не погодився на цю роботу, проблем узагалі не було б. Знаєш же, що за галас власник компанії викликає варту, а та не розбиратиметься, хто ти й що зробив, — загребе та й по всьому.

— Але це робота, за неї платять, — криво посміхнувся хлопчисько, а тоді штурхонув Іза в бік. — Якщо всі вони прийдуть до Іруса сьогодні, матимемо один срібний!

— Це якщо він заплатить, — буркнув Із невдоволено, — а не як минулого разу. Ти надто йому довіряєш, Іре. Ми знову залишимося із голими дупами, якщо витратимо стільки часу на його справи й не працюватимемо на себе! Або ж нас просто загребуть у в'язницю наступного разу й відправлять на шахти, бо наші обличчя комусь не сподобаються. Краще б ми в тій компанії ящики тягали, аніж оце.

— Ага, і надірвали б спину за два мідяки, — Іре скривився й похмуро поглянув на друга. — Ізе, ціни на їжу ростуть щодня. Ще трохи — і ми не зможемо дозволити собі навіть чистої води дістати. А знаєш чому?

— Не починай, — Із закотив очі вгору. — Давай краще купимо щось поїсти, у мене залишилося кілька мідних з останнього підробітку.

— Якщо ти зараз витратиш мідяки на хліб, на що збираєшся купити мила, щоб відмити мене, як грозився зранку? — Іре вишкірився. — Не хочу тебе розчаровувати, та мило в нас украли. Знову. Я шукав його зранку, але зась.

— А хай від неї боги відвернуться! — вилаявся Із роздратовано й обережно торкнувся свіжого порізу від бритви в себе під носом. — Простежила, куди я його поклав зранку. Сволота мала!

— Еге ж, — Іре й далі криво посміхався. — Мило з крамниці вкрасти складніше, ніж хліб чи яблуко з прилавка, тож побережи гроші. До того ж твоїх мідяків заледве вистачить на один пиріжок. Ціни знову піднялися. Кажуть, що буде війна з Дургою, то вони тепер зерно не везуть. Усе як завжди. Давай до справи, поки тут так людно, бо потім складніше буде.

Із знову закотив очі, але кивнув. Йому ще було що сказати на цю тему, однак Іре мав рацію, а шлунок вимагав хоч чогось. Не змовляючись, вони розійшлися врзнобіч. Із узяв на себе праву частину алеї, а Іре звично майнув на ліву.

Торгова алея була доволі широка, але через те, що обабіч неї тулилися численні ятки, вона ставала ледве не вдвічі вужчою й від того жахливо тісною. Зараз золота година, коли покупців так багато, що пропхнутися поміж них важко, а торговці настільки зайняті, що не встигають пильно стежити за товаром і двома брудними хлопчиськами, що крутяться поруч.

— У якому місці це десяток морквин?! — розпиналась уже підстаркувата жінка біля однієї з яток, гарно заставленої ящиками з овочами.

— Та там одна морква як десяток! — відказувала їй завзята торговка по той бік ящиків.

— Я заплатила за десяток і хочу десяток!

Обидві були такі зайняті, що зовсім не помічали Іза, який нагрів свіжу редиску з ящика за крок від них. Не найпоживніша їжа, яку може дістати собі безхатько, та хлопець не перебирав. Біля цієї ятки він провів менш ніж пів хвилини й розжився не лише редискою, а й цибулиною та двома чималими морквинами. Дорогою до кінця вулиці йому також вдалося непомітно поцупити з прилавка пекаря кілька булочок і пиріжок із невідомою начинкою. Не привернувши зайвої уваги, Іза набив кишені своєї великої куртки й, вирішивши, що цього досить, завернув у вже знайомий провулок, де торговці з ринку звальювали сміття. Це було домовлене місце зустрічі з Їре, і той уже чекав, підпираючи стіну.

— Щось ти довго сьогодні.

— Застряг у натовпі біля прилавка Зірна, там знову такі низькі ціни, що всі до нього пруть, — пробурмотів Іза невдоволено, підходячи ближче до друга.

Кишені Їре були набиті не настільки рясно, як у нього, зате паперовий пакет, що той тримав у руках, пах так, що це цілком перебивало невелику загальну кількість його здобичі.

— Ти спер буженину? — прошепотів Іза, не вірячи своєму носу. Від самого лише запаху в нього забурчало в животі. — Як?..

— Дуже майстерно, — підморгнув йому Їре, світлячись від самовдоволення. З них двох він значно краще порався з дрібними ринковими крадіжками, однак навіть для нього роздобути м'ясо прямо на вулиці було не щоденною справою. — Подумав, що це підніме тобі настрої. Тут їмо чи вдома?

— Перекусимо тут, а залишки — додому. Гадаю, цього разу ми змогли дістати чогось про запас, тож хоч буде чим по вечеряти, якщо нічого до кінця дня більше не перепаде. — буркнув Іза, привалюючись до стіни та передаючи Їре редиску.

— А чогось смачнішого не було? Сиру там? Чи хліба?

— Хліб теж є, не переймайся, — пробурмотів Іза похмуро, дістаючи з кишень куртки булочки. — Але овочі теж треба їсти, бовдуре. І протри хоч, перш ніж у рот тягнути.

— У мене зуби болять це гризти, — пробурмотів Їре невдоволено, усе-таки беручи редиску з булками. — Я так із тобою беззубим ще до двадцяти залишуся.

— Якщо не їстимеш овочів, то перш ніж тобі стукне шістнадцять, матимеш не лише хворі зуби, а й шлунок, — огризнувся Іза. — Тому їж і не ний, курдупелю.

Буженину з булочками вони жували мовчки. Окрім неї, Їре вдалося дістати трохи в'ялених ковбасок, які хлопці вирішили залишити на майбутнє, тож охайно загорнули та сховали по кишенях разом із цибулею й морквинами. З того вийде гарна вечеря та ще й сніданок, як пощастить. Їре це, схоже, радувало, а от Іза — не дуже.

— Ну чого ти такий похмурий? — не витримав Їре. Його терпіння закінчилося разом з останнім бутербродом. — Ми ж поїли нарешті. Уперше за день, між іншим, та ще й як смачно! Міг би хоч подякувати.

— Ми поїли крадене, — буркнув Іза тихо. — Знову. Мені не подобається красти, ти це знаєш.

— О так, знаю, — Їре закотив очі під лоба. — Тобі подобається ламати спину, розвантажуючи товар у порту, або ж задихатися від кіптяви біля печей на виробництві, чистити від лайна конюшні тому засранцю під знуцання його синочків, а потім повертатися, кланятися йому в ніженьки та просити про роботу знову.

— Я йому не кланявся! — рикнув Іза. — А робота була потрібна, бо ти не слухав, як я казав не вештатися в легкому одязі, коли ще не весь лід розтанув на березі річки.

— То була проста застуда, — насмішковано мовив Їре. — А ти підняв такий галас, наче я помирав.

— Застуда, від якої ти марив і був гарячішим за kota, — роздратовано прогарчав Іза, свердлячи похмурим поглядом залишок пиріжка у своїх руках. — Не все можна вкрасти, придурку.

— Є багато способів заробити, не лише розгрібаючи конячі кізьяки. — буркнув Їре вже не так весело, як до цього. Тепер уже й він супився. — І я не просив мене рятувати.

Із на це не відповів. Він і далі крутив у пальцях залишок пірїжка, жуючи останню редиску. Заперечив би, але коли вони говорили на цю тему минулого разу, то мало не побилися, а Їре, хоч і був на пів голови нижчим за Іза, у бійці давав собі раду краще.

Їре почекав хвилину на відповідь, потім важко зітхнув та, обійшовши друга, поклав йому руки на плечі.

— Слухай, Ізе, — мовив він тихо. — Ти переживав за мене, це мило з твого боку, але я не вмер би від такої дрібниці. Перевалявся б, як завжди, і піднявся на ноги ще до кінця тижня й без ліків. Тобі справді не варто братися за брудну роботу через те, що я занедужав. Ти ж був народжений не для цього. Знаю, що просив про це не говорити, але ж ти розумний, умієш читати й рахувати, народився в нормальній сім'ї й певно маєш захист якогось із п'яти богів, хоч і не кажеш мені, якого саме. Ти кращий за цього йолопа-конюха та його слинявих синів, а вони таке про тебе кажуть, що вбити за це було б мало! Коли я те чую, хочу придушити кожного з них. Не уявляю, як ти це терпиш, але прошу тебе, припини так перед ними принижуватися, будь ласка. Тим паче без причини.

— Ти придурок, Їре! — гримнув раптом на нього Із, а наступної миті скинув його руки зі своїх плечей. — Робота — це не приниження, хай якою вона була б! Нікому стане принижуватися, якщо наступного разу я чи ти помремо через гарячку як собацюри, тому жуй клятву редиску та припиняй городити дурниці. Конюх хоч завжди платить, на відміну від твого Іруса.

Їре закотив очі й дістав із кишені штанів редиску, яку мав би вже з'їсти, та, виразно дивлячись на Іза, сунув її в рот. Уже жуючи, він щось хотів сказати у відповідь, імовірно, доволі ви-

гадливе, та його перервали. У провулок завернув рудий вгодований хлопчина років чотирнадцяти з ящиком морквяного бадилля.

— О, знову ви двоє тут, — буркнув він, скидаючи зелень до купи іншого сміття. — Здивований, що досі живі.

— Ми теж не раді тебе бачити, Рене, — огризнувся Їре. — Іди куди йшов і не заважай.

— Для тебе я — РенРосРе, — хмикнув той, випростовуючись і розпливаючись у нахабній посмішці. — З родини годинникарів Рос і під захистом бога Ре. Запам'ятай нарешті, безбожнику, а не то наступного разу мій батько не дозволить тобі навіть ганок нашого будинку мити.

— Не думаю, що він узагалі візьме нас ще раз на роботу, — похмуро буркнув Із. — Кілька днів тому твій батько застукав мене за крадіжкою молока у вашого сусіда. Тож погроза не має сенсу, Рене.

— Так, Рене, — підхопив Їре, насуваючись на хлопця. — Ми можемо обчистити твої кишені хоч зараз і вкоротити задовгий пихатий язик.

Із цими словами він дістав із-за пояса короткий, але дуже гострий ніж, який завжди носив із собою. Попри те, що Рен був удвічі ширшим у плечах за Їре, на нього ця погроза вплинула. Він сторожко позадкував із провулка, прикриваючи груди та черево вже порожнім ящиком.

— Припиняй жартувати, Їре, — Із підійшов до друга й натиснув долонею на руку, у якій той тримав ножа. — На сьогодні тобі вистачить неприємностей.

— Ви малі злочинці! — гукнув до них Рен, не припиняючи задкувати. — Вас двох уже розшуковують! Особисто розшуковують солдати із замку!

— Що?

Обидва хлопці спитали це одночасно й із таким явним здивуванням, що Рен одразу відчув себе впевненіше. Він зупинив-